

13. 4. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Správní právo pod mikroskopem - k tématice užití zásady „zákazu reformatio in peius“ u pořádkových deliktů

V následujícím textu se stručně zaměříme na problematiku užití zásady „zákaz reformatio in peius“ u pořádkových deliktů. In medias res: Užije se také zde? Pokud ano, je nutné ji vnímat absolutně – tedy, že pachateli pořádkového deliktu nesmí podání opravného prostředku ve správním řízení nikdy přitížit?

Nejprve pro neprávnický zhuštěně připomeneme, co znamená zásada - *Zákaz reformatio (reformace) in peius*.

K jádru věci: prapodstatou zákazu *reformace in peius* je znemožnění zhoršení postavení účastníka řízení (zpravidla obviněného) v případě podání opravného prostředku, a to oproti původnímu rozhodnutí vydanému správním orgánem v prvním stupni. Zásada se uplatňuje jak v trestním právu (klasickém), tak i ve správním právu trestním (přestupkovém). Lidověji řečeno, pokud se někdo odvolá proti rozhodnutí o disciplinárním deliktu, tak druhoinstanční správní orgán mu nemůže trest zhoršit. Tato zásada však neplatí absolutně, jak si řekneme níže.

Před pomyslnou závorku vytkněme, že přestupkový zákon se nevztahuje na správní delikty pořádkové^[1] a též disciplinární (též nazývané někdy jako kázeňské anebo kárné).

Zákaz *reformatio in peius* u pořádkových správních deliktů vyplývá ze správního řádu (SpŘ). To platí i pro správní delikty disciplinární, nestanoví zvláštní zákon coby *lex specialis* jinak.

Připomeňme si, že ustanovení § 90 odst. 3 SpŘ autoritativně stanoví, že odvolací správní orgán nemůže změnit napadené rozhodnutí v neprospěch odvolatele, ledaže odvolání podal také jiný účastník, jehož zájmy nejsou shodné, anebo je napadené rozhodnutí v rozporu s právními předpisy nebo jiným veřejným zájmem. Toto ustanovení tedy plně upravuje jak pořádkové, tak i většinu disciplinárních deliktů (pakliže nejsou upraveny v *lex specialis*).

Nejde o absolutní zásadu

Zde spatřujeme, že řešená zásada *reformatio in peius* není a vlastně ani být nemůže pojímána absolutně. Existují zde jasné a odůvodněné průlomky, kdy napadené rozhodnutí může být posouzeno v neprospěch odvolatele. Jde zejména o množinu případů, kdy by správní rozhodnutí bylo (zcela či zčásti) v rozporu s právními předpisy^[2] nebo jiným veřejným zájmem.^[3]

Tyto průlomky jsou plně v souladu s judikaturou Ústavního soudu ČR - viz usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. III. ÚS 880/08.

Dodejme pro vyšší informační komplexnost, že Ústavní soud k tomu už v roce 2009 v senátním usnesení uvedl, že „**pro oblast správního trestání nelze z ústavněprávních předpisů dovodit všeobecný zákaz změny rozhodnutí v neprospěch odvolatele (zákaz reformationis in peius)**.“^[4] Podle názoru Ústavního soudu současně není možné mj. absolutní zákaz změny

k horšímu dovést ani z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, ani v Listiny základních práv a svobod.[5]

Takže průlom do této (někdy přehnaně akcentované) zásady jsou možné i u pořádkových deliktů - např. pokud napadené správní rozhodnutí je v rozporu s právními předpisy nebo jiným veřejným zájmem, jak jsme ostatně již uvedli v textu výše.

JUDr. Petr Kolman, Ph.D.,
VŠ pedagog, právník a publicista

[1] Pořádkový delikt můžeme chápat především jako tzv. zajišťující institut.

[2] Tvrdší (jasnější) omezení.

[3] Měkčí (resp. sběrná kategorie), překračující do jisté míry hranice pozitivního práva. „Veřejný zájem“ zde možno v určité nadsázce vnímat jako pomyslné okno do práva přirozeného. Správní řád samozřejmě „veřejný zájem“ nedefinuje, a de facto by to ani nebylo možné. O jisté definiční ukotvení se relativně dlouhodobě snaží judikatura českých soudů, zhodnocení, jak se jí to daří, by bylo námětem na další samostatný článek.

[4] Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2009, sp. zn. III. ÚS 880/08.

[5] Tamtéž.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)

- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)